

**PEDAGOGIK TAJRIBA-SINOV ISHLARINI TASHKIL
QILISH VA O'RGANISH METODIKASI**

Karimova Dilbar Zayniddinovna

Shahrisabz davlat pedagogika instituti magistri

karimovadilbar1989@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada pedagogik tajriba-sinov ishlarini tashkil qilish va o'rganish metodikasining nazariy, metodologik hamda amaliy jihatlarini atroflicha yoritilgan. Pedagogik tajribaning mazmuni, maqsad va vazifalari, uni rejalashtirish, o'tkazish bosqichlari, tadqiqot metodlari, tajriba natijalarini tahlil qilish va baholash mexanizmlari keng yoritilgan. Shuningdek, zamonaviy ta'lim tizimida innovatsion pedagogik yondashuvlarni joriy etishda tajriba-sinov ishlarining tutgan o'rni va ahamiyati ilmiy jihatdan asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: pedagogik tajriba, tajriba-sinov ishlari, metodika, ta'lim jarayoni, innovatsiya, ilmiy tadqiqot.

Аннотация. В статье подробно освещаются теоретические, методологические и практические аспекты организации и изучения педагогических опытно-экспериментальных работ. Раскрыты сущность педагогического эксперимента, его цели и задачи, этапы планирования и проведения, методы исследования, а также способы анализа и оценки результатов. Обоснована роль опытно-экспериментальных работ в процессе внедрения инновационных педагогических подходов в современной системе образования.

Ключевые слова: педагогический эксперимент, опытно-экспериментальная работа, методика, образовательный процесс, инновации, научное исследование.

Abstract. This article provides an extensive analysis of the theoretical, methodological, and practical aspects of organizing and studying pedagogical experimental work. The essence, objectives, stages, research methods, and approaches to analyzing and evaluating experimental results are discussed in detail. The role of experimental work in implementing innovative pedagogical approaches in the modern education system is scientifically substantiated.

Keywords: pedagogical experiment, experimental work, methodology, educational process, innovation, scientific research.

Kirish. Zamonaviy jamiyat taraqqiyoti ta'lim tizimi oldiga mutlaqo yangi talablarni qo'yimoqda. Ta'limning sifati, samaradorligi va natijadorligini oshirish masalasi bugungi kunda dolzarb muammolardan biri hisoblanadi. Ushbu vazifalarni amalga oshirishda pedagogik faoliyatni ilmiy asosda tashkil etish, ta'lim jarayoniga innovatsion yondashuvlarni joriy etish muhim ahamiyat kasb etadi. Shu nuqtayi nazardan, pedagogik tajriba-sinov ishlarini tashkil qilish va o'rganish metodikasi alohida ilmiy ahamiyatga ega.

Pedagogik tajriba-sinov ishlari ta'lim jarayonida qo'llanilayotgan metod va vositalarning samaradorligini aniqlash, mavjud muammolarni ilmiy asosda tahlil qilish hamda ta'limni takomillashtirishga qaratilgan ilmiy xulosalar chiqarish imkonini beradi. Ta'lim tizimidagi islohotlar, yangi o'quv dasturlari va pedagogik texnologiyalarni amaliyotga tatbiq etish aynan tajriba-sinov ishlari orqali sinovdan o'tkaziladi. Shu sababli mazkur maqolada pedagogik

tajriba-sinov ishlarining mohiyati va metodik asoslarini chuqur yoritish maqsad qilib olindi.

Asosiy qism; Pedagogik tajriba-sinov ishlari pedagogik tadqiqotning asosiy shakllaridan biri bo'lib, u ta'lim-tarbiya jarayonini maqsadli va tizimli ravishda o'rganishga xizmat qiladi. Pedagogik tajriba orqali ta'lim jarayonidagi sabab-oqibat bog'liqliklari aniqlanadi, ilgari surilgan ilmiy farazlarning to'g'riligi tekshiriladi hamda pedagogik faoliyatni takomillashtirish yo'llari ishlab chiqiladi.

Pedagogik tajribaning metodologik asosini ilmiylik, tizimlilik, izchillik, obyektivlik va takrorlanuvchanlik tamoyillari tashkil etadi. Ushbu tamoyillarga rioya qilinishi tajriba natijalarining ishonchli va ilmiy asoslangan bo'lishini ta'minlaydi. Tajriba-sinov ishlari, odatda, nazorat va tajriba guruhlarini tashkil etish asosida olib boriladi. Bu esa yangi pedagogik yondashuvning samaradorligini an'anaviy ta'lim bilan taqqoslash imkonini beradi.

Pedagogik tajriba-sinov ishlarining muhim bosqichlaridan biri – tayyorlov bosqichidir. Ushbu bosqichda mavzu doirasidagi ilmiy manbalar chuqur tahlil qilinadi, ilg'or pedagogik tajribalar o'rganiladi, tadqiqot muammosi aniqlanadi va ilmiy faraz shakllantiriladi. Shuningdek, tajriba dasturi ishlab chiqilib, unda tadqiqotning maqsadi, vazifalari, obyekti va predmeti aniq belgilanadi.

Asosiy bosqichda pedagogik tajriba bevosita ta'lim jarayonida amalga oshiriladi. Bu jarayonda tajriba guruhida yangi pedagogik metod yoki texnologiya qo'llanilib, nazorat guruhida an'anaviy o'qitish usullari saqlab qolinadi. Tajriba davomida o'quvchilarning bilim darajasi, faolligi, mustaqil fikrlash qobiliyati va o'quv motivatsiyasidagi o'zgarishlar muntazam ravishda

qayd etib boriladi. Ushbu bosqich pedagogik tajribaning eng mas'uliyatli qismi hisoblanadi.

Pedagogik tajriba-sinov ishlarida tadqiqot metodlaridan oqilona foydalanish muhim ahamiyatga ega. Kuzatish metodi ta'lim jarayonini tabiiy sharoitda o'rganish imkonini bersa, test va so'rovnomalar orqali o'quvchilarning bilim darajasi va munosabatlari aniqlanadi. Suhbat va intervyu metodlari esa pedagoglar va o'quvchilarning fikr-mulohazalarini chuqur o'rganishga xizmat qiladi. Matematik-statistik tahlil metodlari yordamida esa olingan natijalar ilmiy jihatdan asoslanadi.

Yakuniy bosqichda tajriba natijalari umumlashtiriladi va tahlil qilinadi. Tajriba va nazorat guruhlar natijalari o'zaro taqqoslanib, farqlar aniqlanadi. Ushbu bosqichda miqdoriy va sifat tahlili asosida pedagogik tajribaning samaradorligi baholanadi. Natijalar asosida ilmiy xulosalar chiqarilib, ta'lim jarayonini takomillashtirishga qaratilgan amaliy tavsiyalar ishlab chiqiladi.

Pedagogik tajriba-sinov ishlarining amaliy ahamiyati shundaki, u ta'lim jarayonida innovatsion yondashuvlarni joriy etish uchun mustahkam ilmiy asos yaratadi. Tajriba natijalari pedagogik faoliyatni takomillashtirish, o'qitish samaradorligini oshirish va ta'lim sifati kafolatini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, pedagogik tajriba-sinov ishlarini tashkil qilish va o'rganish metodikasi ta'lim tizimini rivojlantirishning muhim ilmiy-amaliy omili hisoblanadi. Tajriba-sinov ishlarini puxta rejalashtirish, ilmiy asosda amalga oshirish va natijalarni obyektiv tahlil qilish orqali ta'lim jarayoniga samarali pedagogik innovatsiyalarni joriy etish mumkin. Pedagogik tajriba ta'lim sifatini oshirish, pedagoglarning kasbiy kompetensiyasini

rivojlantirish va zamonaviy ta'lim talablariga mos kadrlar tayyorlashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI.

1. Abdullayeva M. Pedagogik tadqiqot metodlari. Toshkent: O'qituvchi, 2018.
2. Azizxo'jayeva N.N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. Toshkent, 2015.
3. Saidahmedov N. Pedagogik texnologiya asoslari. Toshkent, 2017.
4. Klarin M.V. Pedagogicheskaya texnologiya v uchebnom protsesse. Moskva, 2016.
5. Podlasy I.P. Pedagogika. Moskva: Vlados, 2019.